Dosarul nr.2a-402/23 Judecător: Steliana Lazari
2-22025271-02-2a-30012023

D E C I Z I E

08 iunie 2023 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Vitalie Cotorobai şi Ion Țurcan

Grefier Victoria Cataraga

examinând în ședința publică apelul declarat de *****împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 septembrie 2022, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Albină Olga, prin intermediul avocatului Liliana Crîșmari către Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea și posesia bunului imobil, repararea prejudiciului moral

c o n s t a t ă:

La data de 22 februarie 2022, reclamanta Albină Olga, s-a adresat în instanța de judecată către Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, ***solicitând:***

-să fie obligați pîrîții să înlăture obstacolele în folosirea și posesia bunului imobil, apartamentului nr.9/a *****, ***** nr.161, cu nr. cadastral 6401303.013.01.009, precum și încăperilor comune: camerele nr.17, nr.21, nr.22, nr.25 și nr.24.

-să fie încasat în mod solidar în beneficiul reclamanții Albină Olga prejudiciul moral suportat în sumă de 20 000 lei.

În motivarea acțiunii reclamanta Albină Olga a indicat, în baza contractului de donație nr. 5514 din 11 august 2011, ea este proprietara apartamentului nr. 9/a din *****, ***** nr. 161, cu nr. cadastral 6401303.013.01.009. Potrivit contractului menționat, aceasta are în folosință comună ½ cotă parte din bucătărie, veceu, baie, coridor, cameră/odaie).

Menționează reclamanta că ½ cotă parte din bucătărie, veceu, baie, coridor, cameră/odaie), aparține și pârâților Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, proprietarii apartamentului nr. 9 din aceiași adresă *****, str. V. Lupu nr.161. Astfel, părțile în litigiu au în folosința comună: bucătăria, veceul, baia, coridorul.

Susține reclamanta că pârâții, în calitate de coproprietari, nu-i permit reclamantei

folosirea și posesia bunului său imobil, care îi aparține cu drept de proprietate, în mod abuziv, ilegal și samavolnic, îi împiedică să se folosească de spațiul comun.

Explică că la moment, pârâții efectuează reparație capitală atât în apartamentul ce le aparține cu drept de proprietate, cât și în camere vecine, în litigiu, fără acordul coproprietarei/reclamantei Albină Olga.

În drept, reclamanta și-a întemeiat acțiunea, în baza art. 546, 586, 1998, 2023 Codul Civil al Republicii Moldova. În dovedire, s-a anexat documente ce atestă dreptul de proprietate a reclamantei, fotografii.

Solicită reclamanta obligarea pârâților Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, să înlăture obstacolele în folosirea și posesia bunului imobil-apartamentul amplasat în ***** str. V. Lupu nr. 161; încasarea solidară a sumei de 20 000,00 lei, cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea Judecătoriei Judecătoria Orhei, sediul Central din 22 septembrie 2022 acțiunea a fost admisă parțial.

S-au obligat pârâții Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, să înlăture obstacolele în folosința și posesia bunului comun ½ cotă parte din odăile nr.17; 21;22;25; 24, prin predarea cheii de la lacătul ușii de acces în imobilul/blocul locativ, amplasat în or. Orhei ***** nr. 161 ap.9, cu nr. cadastral 6401303013 și sa încasat taxa de stat în sumă de 100,00 (una sută lei),

În rest, pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral, în cuantum de 20 000,00 lei, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

La 06 octombrie 2022 avocatul Crîșmari Liliana, în interesele apelantei Albină Olga a contestat cu apel hotărârea primei instanțe, solicitând instanței casarea hotărârii, cu emiterea unei noi hotărâri de admiterea integrală a acțiunii reclamantului.

În motivarea apelului a invocat că examinând acțiunea dedusă judecății, instanța de fond nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele ce necesită a fi stabilite la examinarea litigiului, iar cu titlu de consecință hotărârea contestată/criticată este incertă, fapt ce contravine prevederilor art. 239 CPC RM.

Rezultă, că instanța de fond, a ignorat aspectele esențiale litigiului în cauză, încălcând astfel principiul contradictorialității, prin ce a lipsi partea reclamantă, de dreptul său fundamental de a cunoaște, motivele pentru care, instanța de fond a considerat argumentele/motivația acțiunii, ca fiind neîntemeiate şi respectiv pasibilă de respingere parțială.

Astfel, menționează apelanta că alin.(1) art.500 alin. (1) Cod civil prevede că, (1) Proprietarul are drept de posesiune, de folosință şi de dispoziție asupra bunului. (2) Dreptul de proprietate este perpetuu.

Potrivit prevederilor art.501 alin.(1) Cod Civil proprietatea este, în condițiile legii inviolabilă.

Iar, potrivit alin. (2) al aceluiași articol, dreptul de proprietate este garantat. Nimeni nu poate fi silit a ceda proprietatea sa, afară numai pentru cauză de utilitate publică pentru o dreaptă şi prealabilă despăgubire. Exproprierea se efectuează în condițiile legii.

Conform prevederilor art.546 alin. (1)- (3) Cod Civil fiecare coproprietar are dreptul de a folosi bunul proprietate comună pe cote-părți în măsura care nu schimbă destinația lui şi nu aduce atingere drepturilor celorlalți coproprietari.

Modul de folosire a bunului comun se stabilește prin acordul coproprietarilor sau, în caz de divergențe, prin hotărâre judecătorească în baza unei aprecieri echitabile a intereselor

tuturor coproprietarilor.

Coproprietarul este în drept să ceară în posesiune şi folosinţă o parte din bunul comun corespunzător cotei sale, iar în caz de imposibilitate, să ceară coproprietarilor care posedă şi folosesc bunul plata unei compensaţii echitabile.

Potrivit art.586 Cod civil, proprietarii terenurilor vecine sau ai altor bunuri imobile învecinate, pe lângă respectarea drepturilor şi obligaţiilor prevăzute de lege, trebuie să se respecte reciproc. Se consideră vecin orice teren sau alt bun imobil de unde se pot produce influenţe reciproce.

Prin urmare, fapta comisă de Osipov Octavian şi ceilalţi coproprietari vine în contradicţie cu normele de etică şi morală, or la caz încălcându-se şi prevederile normei materiale privind dreptul de vecinătate.

Nu este de acord apelanta cu respingerea de către instanţa de fond a cerinţei privind repararea prejudiciului moral, dat fiind faptului că prin acţiunile sale acapararea samavolnică şi ilegală a apartamentului apelantei/reclamantei intimaţii/pârâţii i-au cauzat suferinţe psihice enorme, stări de stres, retrăiri şi emoţii negative, ultima fiind nevoită să apeleze în adresa organelor de drept, a instanţei de judecată pe problema dată, pentru a-şi apăra drepturile sale şi accesul la proprietatea sa privată.

În partea cerinţei ce vizează încasarea cheltuielilor de asistenţă juridică în mărime de 4000 lei, suportate de apelanta/reclamanta Albină Olga, consideră instanţa de fond la determinarea cuantumului compensaţiei acordate, urmează a tine cont de: complexitatea cauzei; noutatea şi dificultatea problemelor juridice ridicate de speţă; aportul avocatului la soluţionarea cauzei; timpul şi munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistenţă, faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obţinut; restricţiile de timp impuse de client şi de circumstanţele cauzei; natura şi durata relaţiei dintre avocat şi client; experienţa, reputaţia şi abilitatea avocatului; justificarea şi ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obţinute în cauză; alţi factori, la discreţia instanţei.

Astfel menţionează apelanta că reieşind din înscrisurile anexate la materialele cauzei, aportul avocatului prin prisma realităţii, necesităţii şi rezonabilităţii plăţii solicitate, ţinând cont de categoria litigiului, pretenţia privind încasarea cheltuielilor de asistenţă juridică în mărime de 4000 lei, incorect a fost respinsă.

Reprezentantul apelantului Albină Olga, avocatul Crîşmari Liliana, în şedinţa instanţei de apel nu s-a prezentat, fiind citată în mod legal despre locul, data şi ora şedinţei de judecată, temei pentru care Colegiul în corespundere cu art.art.(100/4), 379 alin.(2) CPC a dispus examinarea apelului în lipsa acesteia.

Reprezentantul intimaţilor Celac Elena, Celac Vadim şi Osipov Octavian, avocatul Dariev Boris în şedinţa instanţei de apel nu s-a prezentat, fiind citat în mod legal despre locul, data şi ora şedinţei de judecată, temei pentru care Colegiul în temeiul art.art.(100 alin.4), 379 alin.(2) CPC a dispus examinarea apelului în lipsa acestora.

Studiind materialele pricinii, Colegiul consideră necesar de a respinge apelul declarat din următoarele considerente.

În conformitate cu art.385 lit.a) CPC, instanţa de apel după ce judecă apelul este în drept să respingă apelul şi să menţină hotărârea primei instanţe.

În conformitate cu prevederile art.25 alin.(1) CPC, instanţa trebuie să cerceteze direct şi nemijlocit probele, să asculte explicaţiile părţilor şi intervenienţilor, depoziţiile martorilor,

concluziile expertului, consultațiile şi explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio şi să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate şi al probelor cercetate şi verificate în şedinţă de judecată.

În conformitate cu art.117 alin.(1) şi (2) CPC, probe în pricini civile sânt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretenţiile şi obiecţiile părţilor, precum şi altor circumstanţe importante pentru justa soluţionare a pricinii.

În calitate de probe în pricini civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părţilor şi ale altor persoane interesate în soluționarea pricinii, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Conform prevederilor art.118 alin.(1) CPC, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel.

În conformitate cu art.118 alin.(3) CPC, circumstanțele care au importantă pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanţa judecătorească pornind de la pretențiile şi obiecțiile părţilor şi ale altor participanți la proces, precum şi de la normele de drept material şi procedural ce urmează a fi aplicate.

Articolul 130 alin.(1) CPC statuează că instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.

În temeiul art.240 alin.(1) CPC, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluționării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.

Potrivit dispozițiilor art.373 alin.(1), (2), (5) CPC instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei. Concomitent, instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Astfel, prevederile legale enunțate în mod expres obligă instanța de apel să verifice circumstanțele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul Civil reține că instanța de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reținându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esențiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanței inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

În conformitate cu prevederile art.1 CPC, legislația procedurală civilă a Republicii Moldova reglementează raporturile sociale referitoare la raporturile procesuale civile ce apar la înfăptuirea justiției de către instanțele judecătorești de drept comun în cadrul judecării cauzelor în acţiuni civile, precum şi a altor cauze, date în competența lor de prezentul cod şi de alte legi.

În conformitate cu prevederile art.5 CPC, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanța de judecată în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.

Din materialele cauzei Colegiul reține că ***Albină Olga în baza contractului de donație nr. 5514 din 11 august 2011, este proprietara apartamentului nr. 9/a din *****, ***** nr. 161, cu nr. cadastral 6401303.013.01.009***.

Potrivit contractului menționat, aceasta are în folosință comună ½ cotă parte din bucătărie, veceu, baie, coridor, cameră/odaie.

De asemenea se constată că ½ cotă parte din bucătărie, veceu, baie, coridor, cameră/odaie, aparține și pârâților Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, proprietarii apartamentului nr. 9 din aceiași adresă *****, str. V. Lupu nr.161.

Astfel, ***părțile în litigiu au în folosința comună: bucătăria, veceul, baia, coridorul.***

Prin cererea de chemare în judecată reclamanta susține că pârâții, în calitate de coproprietari, nu-i permit reclamantei folosirea și posesia bunului său imobil, care îi aparține cu drept de proprietate, în mod abuziv, ilegal și samavolnic, îi împiedică să se folosească de spațiul comun temei pentru care la data de 04.08.2019, reclamanta a depus o plângere la organele de drept, în care indică refuzul pîrîtului Osipov Octavian, de-ai elibera duplicatul cheii la ușa de acces (f.d. 26).

La data de 11.09.2019, în privința lui Osipov Octavian, este întocmit proces-verbal contravențional în baza art. 335 Cod Contravențional-samavolnicia.

Prin hotărârea Judecătoriei Orhei sediul central nr. 5r-100/2019, din 27.02.2020, pîrîtul Osipov Octavian, a fost recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art. 335 Cod Contravențional, exprimată prin interzicerea accesului reclamantei Albina Olga la apartamentul său și refuzul de a-i elibera cheia, de la ușa de acces și supus unei pedepse sub formă de amendă în mărime de 20 u.c. (f.d. 41 verso).

La data de 22 februarie 2022, reclamanta Albină Olga, s-a adresat în instanța de judecată către Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, ***solicitând:***

-să fie obligați pârâții să înlăture obstacolelor în folosirea și posesia bunului imobil, apartamentului nr. 9/a din **, ***** nr. 161, cu nr. cadastral 6401303.013.01.009, precum și încăperilor comune: camerele nr.17, nr.21, nr.22, nr.25 și nr.24.***

-să fie încasat în mod solidar în beneficiul reclamanții Albină Olga prejudiciul moral suportat în sumă de 20 000 lei.

Prima instanță fiind investită cu examinarea prezentului litigiul a dispus admiterea parțială a acțiunii și a obligat pârâții Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, să înlăture obstacolele în folosința și posesia bunului comun-1/2 cotă parte din odăile nr.17; 21;22;25; 24, prin predarea cheii de la lacătul ușii de acces în imobilul/blocul locativ, amplasat în or. Orhei ***** nr. 161 ap.9, cu nr. cadastral 6401303013.

Raportând dispozițiile normelor citate la circumstanțele cauzei, evaluând soluția primei instanțe prin prisma pretențiilor înaintate în raport cu circumstanțele de fapt și de drept invocate, Colegiul consideră că concluzia instanței de fond este una corectă.

În contextul pretențiilor deduse judecății, Colegiul reiterează prevederile art. 46 alin. (1), (2) din Constituția Republicii Moldova, care statuează că dreptul la proprietate privată, precum şi creanțele asupra statului, sunt garantate. Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă şi prealabilă despăgubire.

Art. 1 al Protocolului adițional nr. 1 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi libertăților fundamentale statuează expres că orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică şi în condițiile prevăzute de lege şi de principiile generale ale dreptului internațional.

Conform art.585 Cod civil, dacă dreptul proprietarului este tulburat în alt mod decît prin uzurpare sau privare de posesie, proprietarul este în drept să ceară instanței să fie apărat. El poate cere, de asemenea, despăgubiri pentru prejudiciul cauzat. Pot fi solicitate despăgubiri şi în cazul în care nu se cere încetarea încălcării sau executarea acestei cerințe este imposibilă.

Instanța de judecată poate să dispună apărarea proprietarului, în funcție de circumstanțe, prin interzicerea tulburării iminente, interzicerea tulburării curente, precum și înlăturarea consecințelor tulburării din trecut.

Dispozițiile alin.(1) şi (2) nu se aplică dacă proprietarul trebuie, în temeiul legii sau al drepturilor unor alte persoane care îi sînt opozabile, să admită influența asupra bunului.

Art.586 Cod civil, Proprietarii terenurilor vecine sau ai altor bunuri imobile învecinate, pe lingă respectarea drepturilor şi obligațiilor prevăzute de lege, trebuie să se respecte reciproc. Se consideră vecin orice teren sau alt bun imobil de unde se pot produce influenţe reciproce.

Conform art.1943 Cod civil, dacă un drept aparține în comun mai multor persoane (copărtaşi), se aplică dispozițiile prezentului capitol dacă legea nu prevede altfel.

Potrivit art.1946 Cod civil, copărtașii dispun împreună asupra bunului comun.

În temeiul art.1947 Cod civil, prin majoritate de voturi, se poate dispune asupra administrării şi folosinței bunului comun în dependență de caracteristicile acestuia. Majoritatea de voturi se determină în funcție de mărimea cotelor-părţi.

Fiecare copărtaș poate cere, în măsura în care administrarea şi folosirea nu au fost stabilite prin convenție sau prin votul majorității, administrarea şi folosința bunului comun corespunzătoare unei aprecieri echitabile a intereselor tuturor copărtașilor.

Dreptul unui copărtaș asupra unei fracțiuni din fructe corespunzând cotei sale părţi nu poate fi atins fără consimțământul lui.

După cum s-a menționat mai sus, părțile în litigiu, au drept de coproprietate asupra locuinței litigioase, amplasată în or. Orhei str. V. Lupu 161 ap. 9.

Având în vedere că prin hotărârea Judecătoriei Orhei sediul central nr. 5r-100/2019, din 27.02.2020, pârâtul Osipov Octavian, a fost recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art. 335 Cod Contravențional, exprimată prin interzicerea accesului reclamantei Albina Olga la apartamentul său și refuzul de a-i elibera cheia, de la ușa de acces și supus unei pedepse sub formă de amendă în mărime de 20 u.c., prima instanță întemeiat a admis acțiunea înaintată de reclamanta şi a decis înlăturarea obstacolelor în folosirea imobilului prin obligarea pârâților Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, să înlăture obstacolele în folosința și posesia bunului comun-1/2 cotă parte din odăile nr.17; 21;22;25; 24, prin

predarea cheii de la lacătul ușii de acces în imobilul/blocul locativ, amplasat în or. Orhei ***** nr. 161 ap.9, cu nr. cadastral 6401303013.

Referitor la cerința reclamantei cu privire la încasarea în mod solidar de la pârâți a prejudiciului moral în cuantum de 20 000 lei Colegiul consideră că prima instanța corect a considerat-o drept neîntemeiată, or, conform art. 2036 Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului patrimonial. Reparația prejudiciului moral se face și în lipsa vinovăției autorului, faptei ilicite în cazul în care prejudiciul este cauzat prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a arestului preventiv sau a declarației scrise de a nu părăsi localitatea, aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității și în alte cazuri prevăzute de lege. Dacă legea nu prevede altfel, simpla constatare a încălcării unui drept sau interes recunoscut de lege fără plata de despăgubiri oferă satisfacție echitabilă persoanei vătămate doar cînd aceasta corespunde cu natura dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat și persoana vătămată astfel va putea obține o valoare nepatrimonială superioară prejudiciului moral suferit. Dreptul la despăgubire pentru atingerile aduse drepturilor personale nepatrimoniale poate fi cesionat numai în cazul în care a fost stabilit printr-o tranzacție sau printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

Conform art.2037 Cod civil, mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luînd în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit în împrejurări similare și, pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

La caz se constată că reclamanta nu și-a argumentat din punct de vedere juridic temeiul reparării prejudiciului moral în cuantum de 20 000 lei.

Mai mult ca atît încălcarea dreptului de vecinătate nu se încadrează în categoria drepturilor personal nepatrimoniale și nici în cazurile prevăzute de lege, care ar întruni condiția reparării prejudiciului moral și din acest considerent, concluzia fondului este absolut corectă în acest sens.

În acest context sunt neîntemeiate și se resping afirmațiile apelantei că prin acțiunile pârâților privind acapararea samavolnică și ilegală a apartamentului i s-a cauzat suferințe psihice enorme, stări de stres, retrăiri și emoții negative dat fiind faptului că apelanta contrar prevederilor art.118 alin.(1) CPC, nu a dovedit circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor şi obiecțiilor sale .

Potrivit art. 94 alin. (1) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile 9 de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de

judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului - proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Conform art.96 alin. (1), (11) CPC, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câştig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile. Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părţii care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Potrivit art.60 alin.(1) Legii menționate, avocatul acordă asistență juridică clientului în baza contractului de asistență juridică, încheiat în formă scrisă, iar conform alin.(2), împuternicirile avocatului şi ale avocatului stagiar se confirmă prin mandat. Formularul mandatului este un document de strictă evidență. Conținutul, forma şi modul de utilizare a mandatului se aprobă de către Guvern.

Iar conform pct. pct. 15-17 din Recomandarea privind cuantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele de judecată a cheltuielilor de asistență juridică, aprobată prin decizia Consiliului Uniunii Avocaților din RM nr. 2 din 30 martie 2012, pornind de la practica CtEDO, cheltuielile de asistență juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime.

Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidențiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

Pentru determinarea cuantumului compensației acordate, instanța de judecată, pentru a face o apreciere corectă, va mai ține cont de: complexitatea cauzei; noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; aportul avocatului la soluționarea cauzei; timpul și munca depusă de avocat; aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoștințe tehnice speciale, cunoașterea profundă a unor reglementări de profil, cunoașterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; rezultatul obținut; restricțiile de timp impuse de client și de circumstanțele cauzei; natura și durata relației dintre avocat și client; experiența, reputația și abilitatea avocatului; justificarea și ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; suma despăgubirilor pretinse/obținute în cauză; alți factori, la discreția instanței.

Totodată, în jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului (cauza Costin versus România, hotărârea din 26 mai 2005; cauza Străin și alții versus România, hotărârea din 21 iulie 2005; cauza Petre versus România, hotărârea din 27 iulie 2006, etc.) s-a statuat că partea care a câștigat procesul nu va putea obține rambursarea unor cheltuieli decât în măsura în care se constată realitatea, necesitatea și caracterul lor rezonabil.

Din suportul probator prezent la materialele dosarului rezultă că interesele reclamantei Albină Olga au fost reprezentate de avocatul Liliana Crîșmari, conform mandatului seria MA nr. 1171987 din 22 octombrie 2021 (f. d. 3).

Potrivit copiei bonului de plată seria QL nr.912806 din 22 octombrie 2022, pentru serviciile de asistență juridică prestate de avocatul Liliana Crîșmari, reclamanta Albină Olga, a achitat onorariul în sumă de 4 000,00 lei. (f. d.80).

În partea ce ține de compensarea cheltuielilor de asistență juridică, Colegiul consideră că prima instanță corect a compensat doar în sumă de 1500 lei, în condițiile în care acțiunea reclamantei a fost admisă parțial și ținând cont de complexitatea cauzei, noutatea și dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță, aportul avocatului la soluționarea cauzei, timpul și munca depusă de către avocat, aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența, respectiv suma de 1500 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică stabilită de către instanța de fond prin hotărârea contestată, este o sumă reală, necesară și rezonabilă, care corespunde volumului serviciilor prestate realmente confirmate de către avocatul în cadrul judecării cauzei și constituie o satisfacere echitabilă.

Față de cele ce preced şi având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este întemeiată, iar temeiurile invocate de către apelanta Albină Olga sunt lipsite de suport legal, Colegiul civil ajunge la concluzia de a respinge apelul şi de a menține hotărârea primei instanțe.

Or, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr.3 din 20.01.2015, § 41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură și pentru autoritățile publice și private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, instanța de judecată nu constituie o excepție de la regulă. Astfel, sacrificarea principiului preeminenței dreptului în sensul impunerii unei alte conduite decît cea prescrisă de către legislator va avea inter alia drept efect defavorizarea procesuală a intimatului, deoarece asemenea acțiuni nu pot fi admise de către instanța de judecată decît în condițiile expres stabilite de lege, în caz contrar, acțiunile arbitrare ale instanței sunt incompatibile testului de imparțialitate obiectivă perceput de un observator informat și dezinteresat.

Imparțialitatea este esențială pentru îndeplinirea adecvată a funcției judiciare, ea privește nu doar hotărârea însăși, ci și întreg procesul, prin care se ajunge la aceasta (valoarea 2, principiile de la Bangalore privind conduita judiciară).

Mai mult decât atât, potrivit definiției date în jurisprudența CtEDO noțiunii de certitudine legală, se menționează inter alia că legislația națională trebuie să fie expusă cu o suficientă precizie pentru a oferi posibilitatea persoanelor de a-și reglementa comportamentul în sensul posibilității obținerii unor ”consultații adecvate” de a prevedea în caz de necesitate la un nivel rezonabil, consecințele, ce pot surveni în rezultatul anumitor acțiuni (Sunday Times v UK 26.04.1979, § 49).

Certitudine legală impusă inter alia regulilor de procedură civilă în calitate de condiție sine qua non a unui proces echitabil, vizează atît drepturile reclamantului, cît şi ale pârâtului, motiv pentru care instanța de judecată, nu este în drept de a substitui voința legislatorului materializată în conținutul normelor de drept de procedură civilă și cele materiale.

Conform dispozițiilor art.1 alin.(3) al Constituției Republicii Moldova, în lumina interpretărilor date în jurisprudența constantă a Curții Constituționale, (hotărîrea Curții Constituționale nr.2 din 19.01.1998, publicată în Monitorul Oficial nr.12-13/8 din 19.02.1998), una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor stabilite de Constituție și Legi, iar instanța de judecată nu constituie o excepție în acest sens.

Mai mult decît atât, în conformitate cu prevederile art.9 CPC, instanței de judecată îi

revine un rol diriguitor în organizarea și desfășurarea procesului, pe principiile de contradictorialitate şi egalitate a părților în drepturi (art.26 CPC), motiv din care exonerarea unui participant la proces de obligația legală reprezintă în esență o favorizare nejustificată, în frauda regulilor unui proces echitabil.

Reieșind din cele expuse mai sus, în condițiile în care instanța de fond corect a aplicat normele de drept material și procedural, instanța de apel a constatat legalitatea hotărârii instanței de fond, argumentele contrare ale apelantului fiind combătute integral prin concluziile expuse mai sus, Colegiul Civil ajunge la concluzia de a respinge apelul declarat și a menține hotărârea instanței de fond.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a), 390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de avocatul Crîșmari Liliana, în interesele apelantei Albină Olga.

Se menține hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 septembrie 2022, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Albină Olga, prin intermediul avocatului Liliana Crîșmari către Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea și posesia bunului imobil, repararea prejudiciului moral.

Decizia este definitivă și executorie, însă cu drept de recurs în termen de două luni de la comunicarea deciziei integrale, la Curtea Supremă de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Vitalie Cotorobai

Ion Țurcan

Dosarul nr.2a-402/23 Judecător: Steliana Lazari
2-22025271-02-2a-30012023

D I S P O Z I T I V U L
D E C I Z I E I

08 iunie 2023 mun. Chişinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău

În componentă:

Președintele ședinței, judecătorul Marina Anton

Judecătorii Vitalie Cotorobai şi Ion Țurcan

Grefier Victoria Cataraga

examinând în ședința publică apelul declarat de *****împotriva hotărârii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 septembrie 2022, în cauza civilă la cererea de chemare în

judecată depusă de Albină Olga, prin intermediul avocatului Liliana Crîșmari către Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea și posesia bunului imobil, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu prevederile art.385 lit.a), 390 CPC, Colegiul Civil,

d e c i d e:

Se respinge apelul declarat de avocatul Crîșmari Liliana, în interesele apelantei Albină Olga.

Se menține hotărârea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 22 septembrie 2022, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Albină Olga, prin intermediul avocatului Liliana Crîșmari către Celac Elena, Celac Vadim și Osipov Octavian, cu privire la înlăturarea obstacolelor în folosirea și posesia bunului imobil, repararea prejudiciului moral.

Decizia este definitivă și executorie, însă cu drept de recurs în termen de două luni de la comunicarea deciziei integrale, la Curtea Supremă de Justiție.

Președintele ședinței, Marina Anton

Judecătorul

Judecătorii Vitalie Cotorobai

Ion Țurcan